

Интернет-версия:
zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

КЕНГЕШ

«Больницагаланы бла поликлиникагаланы профессионал кадрла бла жалчытыу - бизни магъаналы борчубузду»

КъМР-ни Башчысы Арсен Канокову Правительствоу членери бла кезуито кенгешинде Саулукъ саклау министрство озган эки жылда тамамлагъан ишлерини тизмеси озюкюнде эманда быйыкъта бла керип жылгъа планлары къыбыл кюрогендиле.

Жыйынуу ача, Арсен Каноков халкыны саулуугън игилендирүү кыргам магъаналы борч болгъанын чертгенди. Ол иурет бла 2008 жылдан бери «Саулукъ саклау» миллет программа жашауда бардырылады. Арт эки жылда би системаны модернизациясы башланганды.

Биогенлоке докторлары келендирүү жаны бла бир неча федеральный программа жарашдырылганды. Сёз ючюн, «Земский врач» дегенге кер, 35 жылы толмагъан врач, эманда ишлерге сыйгени айгъа, анга болушукъга миллион сом бериледи. Бизде да бир программа жашауда бардырылады, биогенлоке аны бла 59 специалист хайрыланганды.

ларыны, медицинада къаллай жумушла толтурууларыны юсперимден, башка магъаналы информацияны да терк окууна биалыкъдыла», - дегенди.

КъМР-де бийик технологиялы медицина болушукъ берилмейди, аны ючюн саусузаланы бир къауууну башка регионлагъа жиберирге тошеди. «Бирде аланы халларын тийишли даражада тинтмей, федеральный клиникалагъа жиберибиз. Анда уа алагъа болушукъ берирге жарамды деп, артха ашырып къоядыла. Аны юсюнден манга таргъыула келедиле, адамла саулукъларын игилендиралмагъанларына жарасидыла», - деп эсергенди А.Каноков эманда анга эс бурургъа буюрганды.

Тирлик жыйыу

Хар сагъатны багъалай

Къабарты-Малкъарда бу юнледе къызыктылы битимле кеп къалмай барысы да орулуп бошалгандыла. КъМР-ни Эл молк министрствоуна пресс-службасындан бидиргендиле кер, тирликни 85 минг гектар жерден жыйгандыла. Башхана айтханда, жерчиликде урунуучула 252 минг тонна мизреу алгандыла.

администрациясыны эл молк эм ашазык управленийындан бидиргендиле кер, аланы тирлигилиги алгъада жылдан эсе кожарды. Районда тархта кетелени кеп предприниматель эсдоредиле. Энци предпринимательге да аладан артха къалмазгъа юрешедиле. Сёз ючюн, Псыжд эман Бахирев Мерали арендада 40 гектар чаклы жери тутуды. Он анда нашла, помидорла, чибик, картоф эм башха турлю тархта кетеле эсдореди. Аны битую ююрю да аны бла бирге урунады.

Къурулуш

Экологиягъа - танг себеплик

Урван районда ишлене тургъан кир кичиклени айрыруучу завод, саулукъ республикагъа окууна магъанасы болгъан объектден бириди. Он хайрыларгъа берилсе, экология эм башха жанлары бла кеп проблемала тап халгъа келидици.

Озган жыл бла тергегенде, быйыл тирлик жыйыу бир ийиль алгъа барды. Августу ахырында уа наложно оруп башларыкъдыла. Республикада тархта кетгичилики

айнытугъа да аслам эс бурулады. Быйыл ол белюмде тирлик иги болгъанды. Урван районда ол жаны бла да кеп ишле этиледиле. Предпринимательге производствогъа шендюлюк технологияны сингдергенлери хайры бла тархта кетгичилики файдалыгъы эсенди.

Быйыл районда предприниматиле бла арендадагы быйлай битимлене 27,2 гектар жерге салганды. Быйлай къыстау кезигледе Мерали эгден ишчиле алады. Ала юнледе жыйган тонна бла жарым нашаны предприниматель Нальчикде оптовоый рынокда сатады.

Району администрациясыны пресс-службасы бидиргенге кер, предприниматели къурулушуна бу жайны ичинде сакъ жаууна кеп чырмаула салгандыла, аны себепти ишле кетле озунгъа адыла. Къурулушуну бардырган «Иман» фирманы ишчилери жауула жуап кетерген топарукны бир неча кере жаныгыртгъа керек болгъандыла.

Бизни юрду. «Иш чакътыла ала нашаланы жыйыл бошай турадыла. «Тирлик иги болушукъду», - деп къуанды предприниматель. - Нек дегенде сайлама урлукъ бла семиртигилени алгъан эдим».

Алар кере уа аны полмитиле пенёна бла жабып къоруулагъандыла. «Иш чакътыла ала нашаланы жыйыл бошай турадыла. «Тирлик иги болушукъду», - деп къуанды предприниматель. - Нек дегенде сайлама урлукъ бла семиртигилени алгъан эдим».

«Клотованы пенёна бла жапыкъдыла дерми мында эки кере къаты жел бла жауула жуагъандыла, алай ол жерге хата тошмеченди. Сумай улу бидиргенге кер, бу юнледе объектде ишчиле асламысы бошалгандыла, завод кеси да хазыды. Биринчи полигонну хайрылануугъа шендю окуна берирге болушукъду. Мында битую керекли оборудование орнатылганды. Анда сынуу завод кир-кичкини айрыруучу эм теплючю ызыны ишлетиди да кергенди. Шендю уа ары къурулушчула газ ызы тартып бошай турадыла.

Жазыуу 2012

Хурметли жамауат!
Сиз бир шифролу сылтаула бла «Заманга» жазымай къалган эсетиз, халты тюзетирге болушукъду. Августда жазылуучу жарашдыраргъыз, аны тилибинде ыкъгъан газетини 1-ин сентябрден алып башларыкъсыз. Шерт ачыга жазылуучу багъасы - 237 сом 40 капекдн.

Заводу оборудуванысы заманын илемине келишеди, кеси да асламысында автоматизация халда ишлеркиди. Алай бла мында бир кезуирге 300 адамга ишле жерле курулушкъдыла. Жуукъ кезуирде завод республиканы правительствоу комиссиясы келип, аны къалай хазып болгъанына къарарыкъды.

Завод жапыгырлады
2 бет

Кергенин терк алып къойган Шабатай
3 бет

Акъ голлю жазычу
3 бет

«Улуу-Тау» жер-жерден шухъларын жыйганды
4 бет

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Хурметлеу

Олимпиадачылагъа - «Ауди» машинала

Кремльде РФ-ни Президент Владимир Путин Лондонда бардырылган Олимпиададан майдалла алып къайтхан спортчула бла тобешевиди. Ол «Алтын алгъанлагъа «Ата журтну алында къыйны ючюн», «Сыйлыкны ордени» эм «Шувулукуну ордени» деген майдаланы бергенди. Кууанчылы жыйылуугъа жогуу жуукъ спортчу, тренерле эм спорт федерацияны таматары къатышхандыла.

Саугъаланы алып бошагъандан сора олимпиадачылары Къызыл майданга чакыргъандыла. Анда аланы къууанчылы халда «Ауди» автомашиналагъа олтурхандыла «Алтын алгъанлагъа «А8», «Юмюш» алгъанлагъа «A7 Sportback», «доммакъ» алгъанлагъа уа «А6» машиналары ахчычлары бергенди. Ошонда бир неча майдан алгъанлагъа эми иги автомобильге жетгенди.

Эсигизге салыйкъ, Къабарты-Малкъарны келечилери Заур Курамагомедов (грекми туюшуу) бла Билал Маков (эркин тутушуу) Лондонда бардырылган Олимпиадада Россияны жыймакъ командасына доммакъ майдалла къошхандыла.

Халкыбызны айткылы адамлары

Ахшы уланны огурулу ишлери

Улуу адамлыгы болгъан, тир, тауекл жашыбыз Тоторкулланы Даханы жаша Алини аты, ишлери да къуру Къарачай-Черкес эм Къабарты-Малкъар республикада угъай, къыралыбызны элдеринде, шахарларымда, тыш къыраллада да белгилди. Аны жашау жолуна къарасанг а, ол бир юнюн да магъанасыз оздумайды деп, тауекл айтырчарды.

Аны номери: 40-52-84. Андан сора да, коррупцияны юсюнден сорула бла министрствоу кесине (Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 27) барыгъа жарарыкъды. Аны официалъный сайтында www.edukbr.ru уа бу торлю информацияны тинтирча. Интернет-привный да барды.

Алия 1981 жылда Къарачай-Черкес Автоном областыны Жангы Къарачай элинде кесперини кат къыйылылары бла жашаган атананы юююнде туугъанды. Орта школну бошاپ, аскерде къулушукъ этгенди. 1990 жылда ол Москвада коммерциялы университетни экономика факультетинде билм алганды.

«Вэронд» компанияны генеральный директоруу. 2003 жылда Тоторкулланы Алий къыралыбызны ара шахарында къарачай-малкъар жаш тегюле себеплик этген «Элбурсы» фондну къураганды эманда би

БИЛДИРИУ

Коррупциягъа къажуу-энчи телефон ыз

КъМР-ни Билим берүү эм илму министрствоусунда коррупциягъа къажуу «исси линия» телефон ыз иштейди. Анга слешип, билим берүү системада закондательство жаны бла бузукълукъланы

юсюнден айтыргъа болушукъду. Аны номери: 40-52-84. Андан сора да, коррупцияны юсюнден сорула бла министрствоу кесине (Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 27) барыгъа жарарыкъды. Аны официалъный сайтында www.edukbr.ru уа бу торлю информацияны тинтирча. Интернет-привный да барды.

«Ина КУЖЕВА»

Тинтисле

Алимлеге бла аскерчилеге ийнанабыз...

Бизни граждандарыбыз хар затха да аздан-аз ийнана башлагъандыла - алай айтыргъа болушукъду жамауатны оюму тинтиую Битеурсей арасы къыралны 46 регионунда бардырган тинтиуени итолгарын эсте аласыз. 10 жыл мында алда халкыны асламысы ийнанган усталлагъа, энди къыралда жашагъанлары жалаанда ючден экиси ийнанадыла (графикте къааргъыз). Сорулгъанлары жартысы уа чиновниклеге, политиклеге, бизнеспенлеге эм полициячылагъа ийнанадыла.

«Усталлагъа, врачлагъа ийнанулуукъ нек кете барды? - Товар-ахча байламлыкъла ол сфералагъа да жетле башлагъандыла да - аны ючюн. Школлада отметкала да, болныцадала жерле да сатылып алынадыла, аланы коюугуу, килисала окууна багаланы ачыкъ кюрокозос: нижах этлююк, ол дуннигъа ашырууу багалары къаллай бирле болганларын.

тозурагъа. Алай байламлыкъла алгъа барыгъа чырмауукъ эттедиле, властыны да игиуу башламчылыкъларын да муру-чуру этип къоядыла.

Бизни жамауатыбыз да тохтадырган жорукъларга келишпейди, коллектив нигилизми жаратады, ол а, ахырында миллетни

«Ол болумдан чыгар жол а къадыды? - Политиканы адамлыкъ бет бла бардырыгъа керекди. Къыралны жашаууну чыгарылган продукцияны индексди бла енеулеуу кюрогъа, башха къыралладан, миллет насыллыкълары индексине кюберге керекди.

Интернет.

Россейлиле кимге ышанадыла

«Ол жалаанда россейли паламыды, огысе башха къыралладамы барды? - Россейлиди! Ол ийнануулуукъну бизде озган жылда жаратылгъан къажуу турулуукъ туудургъанды. Ол Западада деп барды, алай анда адамга шарт проблемала ючюн къажуу турадыла. Бир затны багъасын кетюрселе, ала уа битуюлу болумлагъа къажуу соруледи, ийнануулуукъ болмагъаны ючюн.

«Уллу-Тай» жер-жерден шүөхлорун жыйганды

Бытыр Шимал Кавказда бек эртегил алынист базадан бир «Уллу-Тай» кесини 75-жылгызын белгилегенди. Он Адыр-Суу аузуда 2380 метр бийикликте орнакылган. Озган жыл Элюбура районда терроризмге кыажу операция бардырылганын хатасындан юбилей белгилемей кылганды. Байрамны бийылга кичорорге оную ителген эди.

Алай бла август анын эл кюлеринде «Уллу-Тайга» Россияден эман СНГ-ны кыраларындан алынистми ветеранлары жыйылган эдиле. Аладан келери базада инструкторла

ластыны Алынистми, тауга арлуу эм спорт турлук жаны бла федерациясы кырганды. Эршилуу 2009 жылда Жангы жыл байрамны кечесинде Шогенчук теппедде ажылылган Липецк областандан алынист Башмакову журкуметине Никита кыялда бардырылуучулук.

Альпбазаны тарыхны юсонд айткандан уа, ол 1936 жылда ишленгенди. Москвада Менделеевни атын жюрготкен химико-технология университетини студенттери бла преподавательлери, былайда биринчи палатка салып, тауаны тинтип башлагандыла. Аны

«Уллу-Тай» альпбазы.

булуп ишлеп да турган эдиле. Тереде болуучусуна, алгыш сөзле, саугала да кеп эдиле ол ючюн, тауаны ариукулларыны, алынистми шюккылазаны шюккылазанын жырла да айткындандыла.

Базаны юбилейине аталып, алынистми тауга арлуу да эршигенди. Аны Липецк об-

анга «Азот» деген аты берилди. Улуу Айа журт уруну ке Азот уруну уа былайда совет аскерчиле талауда уруш этеге юйренгендерин да энчи белгилерчиде.

Базаны ишчи урушдан сора жангырылганды — энди анга «Химик» деп атайдыла. 1958 жылда былайда жюкдөн аслам адам сыйнырыча эки кыталы мекям ишленди. Аны ичинде ашкана,

клуб, эки павильон да кыраландыла эман аты «Уллу-Тайга» турлендирилди. Таулуда кырулуш бардырган, бютонда жол болмаган жерледе, алай тын тойюлдю. Болсада кыруулушчунаны кыйыларга зарыфча кетимгенди — көп жылланы ичинде кыраланы бите жерлеринден да алынистми бери конакчыга келедиле, мында мингле бла алынистми зарыфчиле хазыраландыла. Алайны кебисе Кавказ таулуда сынау жыйып, ызы бла бийикликтери сөгиз мингге жеткен таулуга арлегенди, спортуна халкыла мастерын деген атха тийишпи болгандыла.

Бюгонюкде да алынистми 1-чи категориялы инструктор, спортуна сыйлы устасы, базада эли жылдан аслам ишлеген Юрий Порохяны башчылыгында тауга арлуучуланы кваллификациялары эсфорюлди. Ариу сөзлөгөн альпбазаны кыруучуларны орднында башчысы, спортуна халкыла арлы устасы Ким Зайцев да тийишчилди. Ол ордныда кыруулушчунаны бла, таулуда кыйын болумда тошгөн алынистми болушуп, көлөнни жашауларын саккалга анды.

Болганыш

Сайла

Кырау

Жон

Кызынми бла Фазиянни Аллаха бир бирге Кдөл жараткан суварса. Киши, жыл саны жумишмен атылган ооо да, чарыны агы аны бузулмай, сырт — тоо, бети — атылганы — тири, кеси да чамчы, оюнчу. Тишируу да андан оонд саккыланмаганды дөрге болуучу. Была жаш, кыз да ёсдорум, аланы барсын жергелендирип, туукулларына кууруна, тми жашында.

Быллай атлары оюнча ала чам экинчи да тургандыла. Эрте таулуда сөз окуткан жюргөндю: «Малкыларны аузуна тошгөндөн сөз, алмоотуну аузуна туюшмой!» Алайын, Кызынмига уа чам этмейми кыларкы эдиле. Ийнарла окуна тамкыган эдиле.

Сайлау кызынми. Алай да, кыялда бизге тийишпи болмаган бири да жок — бари субайла, ариула, этимилле. Болсада, өктемчилиги жоралп, бек игисин сайларга оюнолушканды. Мен эспирек жорум эдим, тенгим Юсюлге кеке эсиме келген сөгиз шыкыла билдирди.

Кичи кон иргиде, кыяла эман айран турган кышчуу босагыасыны аллына салдым да, экибиз да не болуучуна ташадан кыран турдук. Бек ариуга саналган кыял Аманат кышадан чыкканды — алдында уа крукжа. Агыла би аны бир жангына тортерек этип, атлап кетди, шапалагыз тыман эте. Ол бизни көрмөгөндүгө, биз аны марап да, эшитип да турганыбызны кыядан билгиз эди.

Чалгызы барат Кызын, Чалгысын оюк билеп. Ызындан жорат Фазий, Сырттына азык жюкөл. Кызын бош ашыкмайды — Кыта турды кыдык. Алай не чалгы Кызын. Кытында болса Фазий?! Кызын — Фазий деп бир бирге уышган, назмлауада, рифма бла айттылган атлы адамла жашауда кыялы жолуккынданды. Алай ми таныштырганды — бу иши мени сейриондирин туруучу эди. Бир кон Кызын алпагыз сордум: «Бир бирге кыялы жалгаскан эдингиз, сизми ким тобшоргондун?» деп. Ма ол заманда топу халары бла мени тамашага кылдырган эди тамата.

Аз заман сөгизчиле. Кызын, кышадан чыга келип, атылып турган адыры көрдю да, аны арпакча тапкычыга салды. Кыял алайдан ташпалганды, Юсюп биягы крукжаны босага алына орнатды. Кыяла уа чыгардыла, алай, адыры эсептегенча, оюп кетедиле. Бек азда Фазий чыкканды эман кышадан. Ол крукжаны көтөрүп, тапкыга салып кыюмай, чепкеден суу алды да, таза жууп, тапкычыга алай салды.

Ал ол гитчи ичиги бла сойдоргондун Мэри Фазий манча кесин. Ичинден ойлама: төри, бу кыз мири да, тизинги да, жыйгышыла да болуп ой жашауда. Кеп сагыш этмай, аны ойкөне келчилик жибердим. Ола, мен тилесем, угыаймы дерик эди! Мени асыры оюгенден юе-жана турган Фазий-деди, мыйык тобшонден шыра. Кызын.

Мен эттен сайлууа бир заманда да сокурманмаганча: оюм жыйшдырылып, юсюм-башым таза, ашым-суум кезуюне. Жарсыуса жашайма. Ма алайды, адамны кыялары аз затчындан кыралып кыялырга болду. Улуу Аллах бош айган болмаз: «Сен мадар эстенг, мен кыаар этпейми» деп...
ТЕМУКУЛАНЫ АДИЛ,
Огары Малкыр.

Кон узуну ауур иш бла көршөргөнгө кеңе жырларга, той кырагана да кыяры кыядан чыга болур эди? — деп халарлайды мени сөз нөгөрмн. — Алай ол заманда бизни аргынабыз жок болуп кыалганды. Юю-төрт жашуу, мен да алыни санымда, юйдегити болуп заманыбыз жетип тура

ады айткандыла эман аты «Уллу-Тайга» турлендирилди. Таулуда кырулуш бардырган, бютонда жол болмаган жерледе, алай тын тойюлдю. Болсада кыруулушчунаны кыйыларга зарыфча кетимгенди — көп жылланы ичинде кыраланы бите жерлеринден да алынистми бери конакчыга келедиле, мында мингле бла алынистми зарыфчиле хазыраландыла.

Алай бюгонюкде уа «Уллу-Тайга» келтирге оюгенде биягыс кбпте ишле, цөндю ол алынистмиден толуду дегре да болуучу. Аны директору Моллаланы Расул айтынгана көрө, кыонакыла бите изилемени толтуруу ючюн, мында иштенге кылдан калгени этедиле. Бюгонюкде да битеу керекле бардыла дегре болуучу. Кыонакыла бар, клуб, видеозал, спорт майдан, сауна, алынистми кереклени барган жер кыралгандыла.

Мекямны кесини котелнысы, электроподстанциясы, палатка салгыра жер да бардыла. Болсада алынистмиге, жюреклеринден сойгөн таулудан башка жуук да, керекмейди дегре да болуучу.
Анатолий ТЕМИРОВ.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЫААРТЫ-МАЛКЫР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛЫНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕИШАЙЛАНЫ МУТАДИН (баш редактору оубурабары), КИОНАКЛАНЫ Хасан (баш редактору оубурабары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, ТУКЕЛАНЫ Аман, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЛУЛАНЫ Борис (жууалы секретеры).

ТЕЛЕФОНА:
Редактору ирмемини — 42-63-01. Баш редактору оубурабары — 42-38-21, 47-26-22. Жууалы секретеры — 42-66-85. Секретария — 40-93-62. Корреспондери — 42-63-52.

РЕДАКЦИЈАНЫ БЕНОМЛЕРИ:
Жамату-политика белем — 42-67-62, 42-24-02. Экономика белем — 42-66-73. Кудурт белем — 42-75-82, 42-68-72. Социалный политика белем — 42-66-76, 47-27-59. Жылжылык эм спорт белем — 47-26-39, 42-67-71. Письмола эм ресман белем — 42-37-94. Ислам белем — 47-31-29. Сурут аалам белем — 42-75-82, 42-66-76. Бухгалтерия — 42-30-87. Оператору — 47-26-28, 42-39-65.

Реклама автору бла кыагы жюрюмтеми. Кыз жазмалагы ресения этимдейди эм бла артыа кыйтарылышыла.

Гаете басманын материалда айтылган оюму редакцияны оюму бла келишимге болуучула. Алай айтылган жармат жон ючюн Россия Федерацияны Басмына оюмду камуна тийишликке материалны авторлары кесери жууялуулды.

Реклама авторлорду 400 гатит эткинден (машына бла жалгызан 5-6-бет) кеню амалдыды.

Гаете Басманы эм асылны информацийны эркинликтеги круоруу жаны бла Кыаарты-Малкыр регион инспекциясы 1994 жылда 14-чы юндома регистрация эткенди.

Регистрация номер — 00—0066. Индекс — 51532

Гаетини басматта Кыргыз Республиканы Ассамблея информация ордана жаны бла кыаар комитетини коюшторуу саубаасы кыаар эткенди.

Гаете «Тетраграф» ООУ-ну басмалауу маамалдыла. Нылык халы, Ленин агам проспекти, 33

Гаетелени мелерине тапшыруу ючюн КМР-ни почта ныктысы федеральный Управленисны жууялууны. Телефонна: 76-01-28, 76-01-10

Гаетелени роингагы жакыла ючюн КМР-ни «Респект» акционер обществосу жууялууны. Телефон: 42-69-34

Номере графикте кере 19:00 сагылда кыот салындаы. 20:00 сагылда кыот салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИНИ ЧЫГАРГАНЫЛА:
Махиянны Амин — джеруный редактору; Гайылыны Рита — жууалы секретарыны оубурабары; Рахиялыны Джахиян (1,2-чы бетте), Акшулыны Феруз (3,4-чы бетте) — корректорла.

Тиража 3250 экз. Заказ № 2189

360000. Нылык халы, Ленин агам проспекти, 5 электрон почта: ebor_50@mail.ru

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ШАРАТЛАРЫНЫ ТЕМ:

360000. Нылык халы, Ленин агам проспекти, 5 электрон почта: ebor_50@mail.ru